

УДК 070:316.77:654.197(477)“1939”

А. І. Іщенко

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ТЕЛЕВІЗІЙНЕ МОВЛЕННЯ 1930-Х РР.:
ДОСВІД УКРАЇНСЬКОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ**

У статті досліджено період виходу перших експериментальних телевізійних трансляцій на території України. Увагу зосереджено на висвітленні цієї теми в нечисленних теоретичних та науково-популярних працях, крім того, до аналізу залучено матеріали періодичної преси за 1939 р. Простежено хронологію перших телевізійних ефірів в Україні, розкрито експериментальний характер цих телепередач. Проаналізовано матеріали періодичної преси, присвячені першій українській телевізійній трансляції, на предмет значущості та сенсаційності такої події, як поява нового виду медіа – телебачення.

Ключові слова: історія телебачення, перший ефір, експериментальне телевізійне мовлення.

I. Вступ

Винайдення телебачення зумовило новий етап в історії медіа загалом. Ще в 1925 р. видатний кінорежисер, один з основоположників кінопубліцистики Дзіга Вертов передбачив, що “найближчим часом людина зможе записані візуальні та аудіовізуальні матеріали передавати по радіо по всьому світу” [1].

Історія телебачення – малодосліджена, але вкрай актуальна тема. Знання із цього питання необхідні для розуміння законів розвитку медіаіндустрії загалом та тележурналістики зокрема. Тема появи першої телевізійної передачі на території України особливо актуальна. Наукових і теоретичних розвідок, присвячених цьому питанню, обмаль. Зокрема, це праці І. Маценка [2; 3; 4; 5; 6], Т. Щербатюк [7], В. Гоян [8], В. Цвіка [9]. Науковці, які зверталися у своїх дослідженнях до питання виникнення телебачення в Україні, зазначають, що наводяться різні дати та суперечливі факти, спогадів ветеранів телебачення надзвичайно мало, багато архівних даних втрачено. Важливо зазначити, що тема історії телебачення в Україні на рівні наукового осмислення телепродукту в період 1930-х рр. не розглядалася. Дисертаційна розвідка Т. Щербатюк [7] є чи не єдиною науковою працею, що висвітлює українське телебачення в історичному контексті, була захищена в 1982 р. І, звісно, сучасне журналістикознавство потребує відкриття досі невідомих фактів щодо появи телебачення в Україні та нового осмислення існуючого фактажу. Тож питання визначення дати появи телевізійного мовлення в Україні є надзвичайно актуальним у сучасному журналістикознавстві. Матеріалом дослідження є наукові, теоретичні розвідки, матеріали періодичної преси, присвячені пер-

шій українській телевізійній трансляції 1 лютого 1939 р.

II. Постановка завдання

Мета статті – дослідити наявну наукову, науково-популярну літературу, періодичну пресу на предмет масштабності висвітлення періоду експериментального телевізійного мовлення в Україні в 1939 р. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: окреслити передумови появи телебачення в Україні; здійснити хронологічний зріз наукової та науково-популярної літератури, присвяченої першим експериментальним телевізійним програмам; проаналізувати матеріали періодичної преси, присвячені першим телевізійним трансляціям в Україні на предмет сенсаційності; зробити висновки щодо можливих причин наявності в тогочасній пресі лаконічних та одноманітних матеріалів про запуск телебачення в Україні.

Матеріалом дослідження є наукові, теоретичні розвідки, матеріали періодичної преси. Під час дослідження використано такі методи: аналіз документів, описовий, аналіз, узагальнення, аналіз документів. Описовий метод дав змогу окреслити наявну науково-теоретичну базу – наукові здобутки журналістикознавців на телевізійну тематику, відтворити необхідні для демонстрації події та рівень. Застосовуючи метод узагальнення, підсумовано основні здобутки Київського телебачення за аналізований період часу, спираючись на наведені в статті факти. Завдяки методу роботи з документами зроблено висновки щодо суспільної важливості такої події, як початок телевізійного мовлення в Україні.

III. Результати

Появі телебачення в Україні передували потужні технічні можливості. Вже наприкінці 1924 р. в Харкові розпочалося радіомовлення. Перший спільний радіоконцерт трьох міст: Москви, Ленінграду та Харкова був проведений 22 січня 1927 р. [6, с. 64]. Зго-

дом, у 1928 р. радіомовлення з'явилося й у столиці. У другій половині 20-х – на початку 30-х рр. ХХ ст. вчені, інженери та конструктори працюють над реалізацією технічної можливості “далекобачення”.

І це стає можливим у 1939 р., коли в Києві розпочинає свою роботу експериментальна телевізійна студія. Добре відомий факт, який згадується в багатьох теоретичних працях, – інформаційне повідомлення газети “Правда” від 12 лютого 1939 р. про те, що Київським телецентром 10 лютого проведена перша телевізійна передача та що результати експерименту задовільні [10]. Але цим усі деталі про перший ефір на Київському телецентрі обмежуються. Втім, зародки українського телебачення необхідно шукати задовго до 1951 р., коли в Києві після війни спалахнули “блакитні екрани”.

У винаходах телебачення брали участь чимало дослідників. Дискусії щодо першовідкривачів тривають і сьогодні. Українські дослідники впевнені, що першу в світі передачу зображення здійснив Борис Грабовський. Саме він створив перший телеприймач. Проте винахід не був зареєстрований на його ім'я.

Історія телебачення в Україні бере початок від 1925 р., коли фізиком-експериментатором Б. Грабовському вдалося зробити першу в колишньому СРСР та й цілому світі передачу електронного сигналу. Про цю подію гарно написала його дружина Лідія Грабовська: «Це було у 1928 р. У будинку зробили лабораторію, але ніяк не могли досягти гарних результатів. Усі брали участь у досліді як могли. І ось, пам'ятаю, я опинилася знизу, біля передавача, а зверху стояв приймач. Я щось хотіла поправити й раптом почула крик: “Рука! Рука!”» [11]. Це й була перша трансляція. Українські дослідники впевнені, що першу в світі передачу зображення здійснив саме Б. Грабовський завдяки винаходу телетримача.

Тоді винахід ученого не зміг відіграти вирішальної ролі, оскільки не був зареєстрований на його ім'я. Історик і теоретик телебачення О. Юровський писав, що це було надбання одинака, а в радянській країні мають значення лише колективні досліді. Проте, крім політичних міркувань, були ще й інші аргументи. “Телефот” Б. Грабовського був розрахований на електронний спосіб передачі зображення, а тогочасна технологічна база не давала можливості швидко реалізувати відкриття [12].

А дослідниця Т. Щербатюк наголошує, що винахід Б. Грабовського не міг впливати на подальше зародження телевізійного мовлення в Україні, оскільки впродовж тривалого часу про винахід та вдалий експеримент земляка на Батьківщині не було відомо [7].

Російські ж учені вважають, що саме Борис Розінг у 1911 р. винайшов електронне

телебачення. Це пов'язують із винаходом ученого електропроменевої трубки, за допомогою якої можна було передавати зображення на відстань кількох метрів [6, с. 33].

Під час роботи у відділах періодики Національної бібліотеки імені В. Вернадського знаходимо статтю під назвою “Кіно по радіо”, опубліковану в серпні 1929 р. в журналі “Кіно”. Посилання на цю статтю знаходимо й у дисертації Т. Щербатюк. Автор статті стверджує, що проблема передачі кіно на відстані наблизилась до вирішення лише тоді, коли був винайдений спосіб передавати образи по дротах та без дротів, за допомогою радіо [7]. Далі в статті наведено інформацію про здійснену в США вдалу спробу передачі зображення президента Гувера з Нью-Йорка у Вашингтон та розповідається про безіменний телевізійний апарат, сконструйований німецьким інженером Денесом фон Мігалі. Втім, про експеримент Б. Грабовського, здійснений за рік до вищезгаданої передачі зображення, у статті немає жодного слова.

З початку 1930-х рр. і впродовж усього довоєнного часу почало розвиватися так зване механічне, або “малорядкове”, телебачення (диск Ніпкова), яке забезпечувало розгортання картинки на 30 рядків, на відміну від електронної, що має 625). Механічне телебачення являло собою нерегулярну передачу зображень, переважно фотографій. Регулярне експериментальне телемовлення через московські радіостанції розпочалося 1 жовтня 1931 р. [6, с. 84]. Водночас в Україні дослідні програми на базі “механічного” телебачення проводили в Одесі на радіопередавальній станції РВ-12 [5, с. 69]. Система “малорядкового” телебачення надавала змогу приймати зображення від передавача на будь-якій відстані за допомогою радіохвиль. Незважаючи на недоліки: маленький розмір зображення, епізодичність мовлення (оскільки телепрограми вели пізно вночі, після завершення радіомовлення) та безперспективність з погляду передачі якісної картинки та звуку, – завдяки простоті приймальної апаратури, цілком доступної для збору тогочасним радіолюбителям та “далекобійність”, яка майже не обмежувала відстань для передачі зображень, механічне телебачення послугувало подальшим поштовхом до розвитку ідеї про телебачення [7, с. 40]. Безперечно, ці обставини відіграли свою роль у питанні щодо системи, на базі якої буде працювати телецентр у Києві, перевагу надади саме механічній, натомість електронна, більш якісна, потребувала більш довшеної апаратури та зони прийому необмеженої видимості.

Тим часом уже в 1938 р. запрацювали телецентри в Москві та Ленінграді [6, с. 105–106]. Натомість у Києві в 1937 р. розпочалися

науково-технічні роботи з монтажу, освоєння та введення в експлуатацію “механічної” телевізійної системи в Українському радіодомі [7]. Цей факт підтверджує повідомлення в газеті “Пролетарська правда”, яка сповіщала: “У приміщенні радіобудинку розпочато будівництво першого в Україні телевізійного центру. Для студії та апаратних виділено п’ять найкращих кімнат. Тут будуть розміщені апаратні телецентру, грамзапису і відтворення тонфільмів. Новий телецентр буде устаткований за останнім словом техніки. Уся апаратура телепередавача з розкладанням зображення на 1200 елементів виготовлена Ленінградським науково-дослідним інститутом телебачення” [13]. У матеріалі “Пролетарської правди” зазначали, що до жовтневих урочистостей того ж року роботи планується завершити. Однак багато часу тривали роботи з налагодження встановленої телевізійної апаратури, і лише в лютому наступного року був задіяний НДІ-9 на 30 рядків з “дискон Ніпкова” [13].

Аналіз наявних нечисленних теоретичних праць свідчить, що в дослідженні В. Цвіка “Украинское телевидение: опыт, практика и проблемы” розміщена інформація про статтю “Первая телепередача” київської газети “Більшовик” від 1 лютого 1929 р.: “О 12 годині дня в Київському радіобудинку відбулася перша офіційна проба телепередачі в ефір” [9]. Також згадується матеріал, розміщений у газеті “Правда” від 10 лютого 1939 р.: “Результати пробної передачі задовільні. До кінця лютого буде проведено ще декілька пробних телепередач, потім телевізійний центр розпочне нормальну експлуатацію” [9, с. 11]. На матеріал з “Правди” знаходимо посилання в першому томі “Енциклопедії електронних мас-медіа” [2, с. 112] та праці “Хроніка українського радіо і телебачення” [6, с. 109] найбільш авторитетного дослідника історії вітчизняного телемовлення І. Мащенка. Втім, в обох джерелах автор подає уточнену інформацію. Так, публікація в центральній радянській газеті “Правда” з’явилася 12 лютого 1939 р.: “Вчора увечері після технічних випробувань відбулася передача із Київського телецентру, будівництво якого завершено днями. В студії телебачення виступали соліст київської опери тов. Азрикан і скрипаль київського радіокомітету тов. Басов... Передача тривала 15 хвилин” [9, с. 109]. Про публікацію “Правди” згадує у своїй дисертаційній роботі Т. Щербатюк [7]. На основі нечисленних архівних матеріалів, спогадів ветеранів українського телебачення та публікацій тієї пори Т. Щербатюк встановила, що перша офіційна проба передачі зображення в ефір у Києві відбулася не 10, а 1 лютого 1939 р. Підтверджує цю інформацію невеличка замітка в газеті “Більшовик” під назвою “Перша те-

лепередача” від 1 лютого 1939 р. (№ 25): “О 12 годині у Київському Радіодомі відбулася перша офіційна проба телепередачі в ефір. Передача тривала 40 хвилин. За цей час в ефір були показані портрет товариша Оржонікідзе, різноманітні написи (титри) тощо” [14]. А вже 8 лютого 1939 р. фотохроніка офіційного урядового агентства РТАУ повідомила, що “...побудовано телецентр, який найближчим часом буде діяти” [9, с. 11].

Під час ретельного огляду номерів всесоюзної газети “Правда” за лютий 1939 р. була знайдена лише інформація “Пробная передача из киевского телевизионного центра”. Тож згадки про публікацію від 10 лютого 1939 р. вважатимемо непідтвердженими. Такі, зокрема, є в книзі М. Глейзера “Радио и телевидение в СССР: 1917–1963 (даты и факты)”: “1939 рік. 10 лютого. Проведено першу пробну телепередачу в Києві через телевізійний передатчик (з розкладанням зображення на 30 рядків)” [15, с. 89].

Проте І. Мащенко зазначає, що в іншому виданні цієї книги за 1898 р. про цей факт жодним чином не згадується [2, с. 68]. А в своїй книзі “Українське телебачення: штрихи до портрета” автор назвав іншу дату, посилаючись на енциклопедичний словник “Українська Радянська Соціалістична республіка”. Так, у статті “Телебачення і радіомовлення” повідомлено, що телевізійний передавач почав працювати у Києві 1938 р. [5, с. 68].

Втім під час роботи в архівах періодики столиці за 1939 р. знаходимо матеріал “Закінчується спорудження київського телевізійного центру” у загальноукраїнській газеті “Вісті ради депутатів трудящих” від 3 лютого 1939 р. (№ 27). У цьому матеріалі повідомлялося: “Роботи зі спорудження київського телевізорного центру закінчуються. Вже устатковані телевізійна студія і апаратура. Проводиться випробування апаратури. 1 лютого відбулася пробна телепередача, яка тривала 40 хвилин. Найближчими днями до Києва приїдуть видатні спеціалісти з Ленінградського науково-дослідного інституту телебачення для остаточної перевірки апаратури. Після цього телевізорний центр вступить в експлуатацію” [16].

Цікавий матеріал знаходимо на шпальтах тодішньої молодіжної газети української республіки “Сталинское племя” [17]. Невеличка замітка “Киевский телевизионный центр” у номері газети від 1 лютого 1939 р. інформувала про випробування апаратури в Київському радіодомі, де завершується будівництво телецентру. Звук передаватиметься через станцію РВ-87, зображення – через станцію РВ-9, отже, у радіолюбителів з’явиться можливість не лише почути, а й побачити артистів. Також зазначалося, що планується проведення пробного телесеан-

су 25 січня 1939 р. на конференції радіолюбітелів. Цікаво, що в цій самій замітці радо уточняється: "...всі прилади сконструйовані радянськими інженерами та виготовлені радянськими заводами" [17].

До речі, про появу телецентру знаходимо інформацію й у матеріалі "Будівництво телевізійного центру в Києві" на шпальтах журналу "Радянський Київ" у № 3 за березень 1939 р.: "В Київському радіодомі закінчено будівництво четвертого в Радянському Союзі телевізійного центру. Пробні передачі через станцію РВ-9 проходять досить успішно" [18].

Здійснений огляд партійно-радянської преси підтверджує зв'язок публікацій між собою та проведення першої телевізійної передачі в ефір саме 1 лютого 1939 р. З огляду на проведення в Москві 10 березня 1939 р. XVIII з'їзду ВКП(б), час старту телебачення в Києві є не випадковим, адже резолюція з'їзду про третій п'ятирічний план розвитку народного господарства СРСР (1938–1942 рр.) передбачала створення телевізійних центрів у великих містах республіки. І, звісно, українські більшовики відзвітували про дострокове виконання завдання.

Застосування терміна "експериментальне" до телебачення тієї пори є цілком припустимим, це був не лише цікавий, а й вдалий експеримент. І звісно, що тодішні експериментатори-телевізійники не докладали зусиль заради поодинокі телевізійної передачі.

Велика трансляція на хвиліх радіомовної станції РВ-9 з мініатюрної студії, яка знаходилася в колишньому будинку Українського радіокомітету на Хрещатику. Телебачення тих років є суцільним експериментом. Т. Щербатюк зазначає, що в похідних умовах імпровізованої студії, де підручними засобами забезпечували звукоізоляцію та неймовірною кількістю ламп необхідний рівень освітлення, що інколи доводило температуру повітря до 35 градусів, творилася історія. Дослідниця наводить спогади сучасника про одну з типових телепрограм: "Простору кімнату телевізійного центру заливає блискуче світло юпітерів. Все готово до виходу чергової телепередачі" [7, с. 43].

Телевізор 1930-х рр. був маленького розміру й давав нечітке зображення через "рухливі" промені на екрані та мерехтливу картинку у зелених тонах [19]. Звісно, порівняно із сучасною технікою, тодішній телевізор був надто примітивним. Але й апарати були надто дорогими, тому дозволити собі придбати їх могли лише заможні люди. Згодом тодішня нечисленна аудиторія перших трансляцій, яка складалася з кількох десятків власників телеприймачів у Києві, змогла побачити і почути уривки з театральних вистав, виступи відомих діячів мистецтва. Про учасників телепрограм знаходимо інформацію в уже згадуваному довіднику М. Глейзера

"Радио и телевидение СРСР: даты и факты (1917–1963)", де зазначено: "...у перших концертах (Київського телецентру) брали участь Литвиненко-Вольгемут, Паторжинський та інші відомі артисти" [15, с. 86]. А в дисертаційній роботі Т. Щербатюк серед учасників перших телепрограм знаходимо прізвища видатних оперних співаків: народних артистів України Донця, Петрусенка, народного артиста СРСР Лаврова та артистів московського МХАТу Єланську та Качалова, гостю з Грузії, виконавицю романсів Кето Джапарідзе. Дослідниця наводить спогади сучасника про одну з типових телепрограм: "Простору кімнату телевізійного центру заливає блискуче світло юпітерів. Все готово до виходу чергової телепередачі. До кімнати заходять загримовані видатні артисти радянської сцени..." [7, с. 44].

Тоді телебачення сприймали лише як засіб популяризації творів мистецтва. У газеті "Вісті" від 3 червня 1939 р. розміщено матеріал "У студії телебачення" [16]. Автор матеріалу В. Барковський описує все, що відбувається в телестудії, як глядач передає враження від виступу скрипаля та скрипальки. Цікаво, що автор зазначає, що програму знімають із семи точок, тобто сімох планів. Критичним є зауваження з приводу організації виробництва на своїх підприємствах місцевим наркоматом недорогих телеприймачів. І, мабуть, найпримітніше в цьому матеріалі – це авторське повідомлення про завершення періоду експериментів у Київському телевізійному центрі [16].

Також на підтвердження цієї тези слугує й унікальний матеріал: розміщена на шпальтах щотижневої газети "Радіограми" за 1939 р. перша в Україні програма телевізійних передач на тиждень. У № 19 за квітень 1939 р. бачимо перелік телепередач. Наприклад, 20 квітня – «Сценки з опер "Тихий Дон", "піднята цілина", 24 квітня – "Гумор і сатира"» [20].

Тож саме уривки з вистав і могли побачити та почути столичні глядачі й слухачі. У попередніх же номерах газети "Радіограми" були короткі оголошення, як-от розміщене в № 17 (7–12 квітня 1939 р.): "Увага! По других, четвертих, та вихідних днях шестиденки о 19.00 відбуватимуться телепередачі. По станції РВ-9 – телебачення, по станції РВ-87 – звукова частина телепередачі" [20]. У наступному, № 18, це оголошення виділено жирним шрифтом. Надзвичайно цікавим є те, що в № 20 наведено інформацію про зміни в розкладі телепрограм: "Увага! Телепередачі відбуваються по перших, третіх та вихідних днях о 20 годині 30 хвилин. Телебачення по станції РВ-9, звукова частина – по ст. РВ-87" [20].

І все це стало можливо завдяки тогочасним ентузіастам телебачення: начальнику першого

Київського телецентру А. Овруцькому, диктору радіо і телебачення та за сумісництвом помічнику режисера Е. Пресич, музичному редактору С. Кроль. Перервала освоєння можливостей телебачення війна.

IV. Висновки

Підсумовуючи, зазначимо, що історія телебачення – вкрай малодосліджена тема. Проаналізувавши радянську періодичну пресу, зокрема інформаційних повідомлення за 1939 р., присвячених першій телевізійній трансляції на території України, можна зробити висновок про одноманітність та лаконічність цих матеріалів. Загалом публікацій на цю тематику досить мало. Варто зазначити, що на той час такій події належної уваги в пресі не приділили. З матеріалів стає зрозуміло, що експериментальний період на українському телебаченні завершено, і 1 лютого 1939 р. в Україні було створено професійне телевізійне мовлення. Варто наголосити, що під час роботи з пресою виявлено розбіжності щодо першої телетрансляції: загальнорадянська газета “Правда” вказує на 10 лютого, тоді як республіканські “Сталинское племя” і “Вісті” – 1 лютого. Втім, це можна пояснити політикою тодішнього керівництва СРСР, оскільки центральний телецентр у Москві запрацював пізніше, а саме 1 лютого 1939 р. Радянські посадовці не могли собі дозволити оприлюднення інформації про одночасний початок роботи центрального телецентру та республіканського. Цим же й пояснюється стислість та нечисленність матеріалів у періодичній пресі про початок телевізійного мовлення в Києві. Оголошення про перші програми телепередач, розміщені в щотижневій газеті “Радіопрограми”, дають підстави стверджувати, що з квітня розпочалося повноцінне “регулярне” для того періоду телевізійне мовлення. Інші ж публікації в радянських газетах та журналах дають уявлення про експериментальний характер перших телетрансляцій, зокрема умови запису концертів чи вистав. Крім того, факт самої ідеї створення телебачення групою ентузіастів задовго до того, як в Україні з’явився перший факультет журналістики та кафедра телебачення, говорить про те, що “телевізійний” експеримент був більше ніж вдалим.

Окреслена тема видається перспективною для подальших наукових досліджень, оскільки освоєння можливостей телебачення перервала війна.

Список використаної літератури

- Вертов Дзига: Статті, днівники, замисли / ред.-сост., вст. ст. и прим. С. Дробашенко. – Москва : Искусство, 1966. – 320 с.
- Мащенко І. Г. Енциклопедія електронних мас-медіа / І. Г. Мащенко. – Запоріжжя : Дике поле, 2005. – 380 с.
- Мащенко І. Г. Три київські теледоми [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/lyudi/2009-12-07/49704>.
- Мащенко І. Г. Українське телебачення: вчора, сьогодні, завтра / І. Г. Мащенко. – Київ : Дирекція ФВД, 2006. – 648 с.
- Мащенко І. Г. Українське телебачення: штрихи до портрета / І. Г. Мащенко. – Київ : Чорлі, 1995. – 294 с.
- Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу / І. Г. Мащенко. – Київ : Україна, 2005. – 380 с.
- Щербатюк Т. В. Украинское телевидение как тип республиканской телевизионной программы. Формирование и современные тенденции развития : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.01.10 / Т. В. Щербатюк. – Киев, 1982. – 23 с.
- Гоян В. В. Інформаційна телевізійна програма: Типологічна характеристика, параметри діяльності журналіста : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / В. В. Гоян. – Київ, 1999. – 210 с.
- Цвік В. Л. Украинское телевидение: опыт, практика и проблемы / В. Л. Цвік. – Київ : Мистецтво, 1985. – 183 с.
- Правда. – 1939. – 12 лют. – С. 3.
- ТБ про ТБ // УТ-1. – Київ : Кінематографіст, 1999.
- Юровский А. Я. Телевидение – поиски и решения: Очерки истории и теории сов. тележурналистики / А. Я. Юровский. – Москва : Искусство, 1983. – 215 с.
- Правда. – 1939. – 12 лют. – С. 5.
- Більшовик. – 1939. – № 3 (1755). – С. 3; 1939. – № 25 (1749) від 1 лютого.
- Глейзер М. С. Радио и телевидение в СССР: даты и факты, 1917–1986 / М. С. Гейзер. – Москва, 1989.
- Вісті ради депутатів трудящих. – 1939. – 3 лют. – № 27 (253); 1939. – № 125. – 3 черв.
- Сталинское племя : газета. – 1939. – 1 лют. – № 25 (251).
- Радянський Київ. – 1939. – Берез. – № 3.
- Радіопрограми: газета. – 1939. – 7–12 квіт. – № 17; 1939. – 13–18 квіт. – № 18.
- Радіо: мовлення, слухання, техніка, аматорство. – 1939. – № 1. – С. 14.

Стаття надійшла до редакції 17.05.2016.

Ищенко А. И. Экспериментальное вещание 1930-х годов: опыт украинского телевидения
В статье исследован период выхода первых экспериментальных телевизионных трансляций в Украине. Внимание сосредоточено на освещении данной темы в малочисленных теоретических и научно-популярных работах, кроме того, к анализу привлечены материалы

периодической печати за 1939 г. Прослежена хронология первых экспериментальных телевизионных эфиров в Украине, раскрыт экспериментальный характер этих телепередач. Проанализированы материалы периодической печати, посвященные первой украинской телевизионной трансляции, на предмет значимости и сенсационности такого события, как появление нового вида медиа – телевидения.

Ключевые слова: история телевидения, первый эфир, экспериментальное телевизионное вещание.

Ishchenko A. Experimental Broadcasting in 1930: Experience of Ukrainian Television

This topic is very relevant, since it considers important for the scope of the theory and history of journalism television becoming a problem in Ukraine. After all, knowledge of the subject you want to understand the development of the media industry in general and television journalism in particular. Scientists who turned in their research to the issue of television appearances in Ukraine note that the dates are different and contradictory facts, memories of television veterans is very small, a lot of historical data is lost. It is important to note that the theme of the history of television in Ukraine at the level of scientific understanding of the TV product during the period of the 1930s was not considered.

With the advent of television is born a new stage in the history of media.

The article studies this period by exploring the emergence of the first experimental television broadcasts in the Ukraine. Also the article outlines the historical context of the formation of television in Ukraine. The article studies the emergence of the first experimental television broadcasts in the Ukraine. The attention is focused is on reviewing this topic in not numerous theoretical and popular scientific works, in addition to the analysis involved in periodic press materials for 1939. Exactly for detailed study period experimental broadcasting in Ukraine in the late 1930s, involved the analysis of materials in the press of the time devoted to television (information notes, the first television program). The article emphasizes that some of the information materials in the press result in different dates according to the output of the first Ukrainian television broadcast, at that time due to the party-ideological component. Search work with sources of Press makes it possible to make conclusions about the importance of such events as the launch of television in Ukraine; and for the importance and sensationalism of such events as the appearance of a new kind of media – television.

Key words: history of television, first TV broadcast, experimental TV broadcasting.